

No. 25

I. N. 7.

DE

MEDICI OFFICIO

DISSERTATIO TERTIA,

Quam

PRÆSIDE

JOHANNE BOHNIO,

Philos. ac Medic. Doct. & Profess. Publ.

Disquisitioni Philiatorum exponet

PETRUS *Sansfleben*/

Uratislav.

In Auditorio Majore,

D. 12. Novembris 1697.

LIPSIÆ,

Lâteris FLEISCHERIANIS.

175
DE
MEDICI OFFICIO
DISSERTATIO TERTIA

PRÆSIDI

JOHANNI BOHNIQ

Medico M.D. & P.H.D. P.P.H.

Præsident. P.H.D. & P.P.H.

PETRIUS SEBASTIANUS

Medicus

In Medicinis

Magister

IMM. PLEISCHNER

I. N. J.

§. 1.

Umanitatem seu Comitatem, quam in *secunda Dissertatione* decorum Medici, quam latissimè moderari & quam hunc iuvandi studio hincque promptiore accessu infirmis declarare, dictum, ad hos ingressus hic exercebit ac testabitur porro Modestia & suavitate seu lenitate: sicque illorum atque assidentium favorem pariter ac auctoritatem sibi conciliabit.

§. 2. Ante omnia E. placidus esto introitus, non petulans, non obstrepens, nec intempestivus. Et reprehendenda est illa quorundam rusticitas, qui dormientium conclavia cum impetu & vociferationibus irruunt, unde expergefatti ægroti illis irascuntur & se valde perterritos ac læsos, non sine indignatione, conqueruntur, imò verè hinc percelluntur. Novi, qui media nocte, aut summo mane, nihil hoc urgente, suos visitant, & quidem, vel his adulandi, vel potiore præ aliis vigilantiam, ac quasi languentium salus ipsis magis cordi sit, ostentandi causa: quod his nihilominus ut plurimum valde molestum contingit, Medici vero animum abjectum & perturbatum prodit.

§. 3. Pariter gravem, juxta *Hipp. de Med.* semper præ

A 2

præ se ferat vultum, i. e. compositum & meditabundum; haud amarulentum tamen, ne superbus & contumax censeatur, nequenumium hilarem seu in risum exolutum, ne pro scurra habeatur. Ut taceam, ne, si forsan ægrum languidiorem inopinatè offendat, hinc faciem ejusmodi ovantem subito mutet, animum dejicere videatur illi, minima etiam gestuum quorumcumque animadvertenti.

§. 4. Leniter hinc agat idem cum Infirmo, leniter cum Assidentibus, ne alterutri horum, aut utrisque odiosus & molestus evadat: si forsan cum iis rixetur eorumque inobedientiam aut negligentiam nonnisi asperitate, reducere & morositatem quodammodo sublevare, haud norit. Sicut contra serviliter & undiquaque si annuat, gestibus etiam fractis & indecoris abjectum nimis animum prodat & sputilingvum se præbeat, v. g. totas noctes infomes penes ægrum sine necessitate ducat, nares stercoreibus admoveat, matulam illi porrigat, stragula paret similiave ministeria, autoritati suæ derogantia, præstet, contemptui pariter singulis se exponit. Cum nihilominus Medicum ægro nec odiosum seu ingratum, nec vilem & stolidum, sed humanum, moderatum & suavem, non fatellitem, sed consiliarium, se præstare conveniat; i. e. quem hic admiretur, veneretur & amet; secus illius præceptis haud obtemperabit. *Antiquissimum fuerit, scribit Galenus 6. epid. com. 4. t. 9. neque adeo medicum se submittere atque adulari, dicendo & faciendo omnia ad delectationem, ut sui contemptum pariat; neque rursus, perinde ac Calliomachem, se rusticum atque asperum exhibere.*

§. 5. Imprimis vero cavebit nimium rigorem; sed auctoritatem indulgentia aliquali temperabit, ne in alimentis, ambientibus, medicamentorum forma aliisque, in quibus citra noxam ægro gratificari licet, adeo seve-

rus

rus deprehendatur. Prolixe hanc indulgentiam commendat & variis casibus exponit idem *Galenus l. a. t. 8.* ut vel in edulia, potulenta similiaque, morbo non adeo congrua, ab ægris tamen desiderata iisque grata visa, oblectamenti causa, descendat, seu intempestive talia concedat, modò non enormius lædant, juxta *Hippocr. 2. apb. 38. paulo deterior & potus, & cibus, verum jucundior, melioribus quidem, sed injucundioribus, præferendus est*: adjiciendo se talibus eorum postulatis & cupiditatibus pro nunc morem gerere, ut in aliis impostherum obsequentes magis illi se præbeant. *Novi enim quosdam, inquit Galenus l. a. ex ea Medici liberalitate obsequiosos evasisse.* Ut mitam, alimenta v. g. svaviora, ut ut non adeo utilia seu congrua, & aliquando absona, visa, ab ægris commodius digeri ac confici, hinc præter voluptatem præsentaneam, viribus robur addere, hisque recollectis morbum levare & ad congruum magis appetitum ventriculum langventem excitare.

§. 6. Cujus rei experimenta tantum non quotidiana sunt, quosdam v. g. ex haustu frigidioris, vini, brassicæ fermentatæ, halecum, carniùm fumo induratarum, lactis, oxygalæ &c. usu absono à febre gravi & pertinaci liberari & vires cum appetitu recuperare, secundum illud adagium, *quod sapit, nutrit*: quasi natura ipsamet innuat ac postulet, quo se juvari norit. Confirmabit eandem penes credulos lepida observatio, quam *Waldschmid in Timæum cap. de Phyltris*, & post hunc proluxius recentior Scriptor, *Mich. Aloysius Sinapius, de vanitat. falsit. & incertit. aphor. Hipp. lib. 1. 2. &c.* recenset, Juvenem nimirum quendam, philtro intoxicatum & gravissime ærotantem succum Nasturtii concupivisse, quem ipsi Medici & adstantes denegarunt: post mortem vero in hujus cadaveris

aperti ventriculo cornu quoddam durum fuisse repertum, ex quo parens juvenis defuncti in rei memoriam cochleare parare curarit, quod aliquando casu ad Nasturtium capiendum adhibitum solvi & quasi liquari visum fuerit. *Qui* hinc, filium suum Nasturtium in morbo concupivisse recordatus, pœnitens agnoverit, male ipsi hoc fuisse denegatum: i. e. eodem concessio nec cornu illud in stomacho efformatum, nec filium mortuum, fuisse.

§. 7. Nunquam tamen, ut dictum, indulgentia hæc agris noxam adferat, ne illis à *Galenol. a.* adscribatur Medicis, qui ægrotantium cupidini promptius obsequuntur, *ut plus lucri hinc faciant*: potissimum cum haud facile emendare semper liceat ejusmodi errores, satis interdum funestos, v. g. si variolosis aut morbillosis aër aut potus frigidior permittatur, si aqua vitæ similisve potus spirituosior salivationi mercuriali exposito indulgeatur. Quare gratificatio ejusmodi cum judicio fiat, nec solis ægrorum desideriis, vel fœminarum assidentium stolidis opinionibus, committatur: quorum illi, ut pravo appetitui patrocinentur, vini v. g. stomachum hoc posse clamitent; hæc per teneram nimis v. g. & intempestivam commiserationem ineptientes illud porrigant, forsânque exemplo quodam minus adæquato ejus utilitatem & langventis appetentiam confirmet. Decet Medicum prudentem scire, quando, quomodo & quantum indulgendum, si nimirum nulla aut levis hinc secutura videatur offensio, quæve per ægri in cæteris obedientiam facile corrigi queat: ejusmodi tamen pariter animi præsentia & gravitate polleat, qua desideriis languentium minus proficuis contradicere audeat, & si forte se nesciente noxium vel intempestivum aliquid assumpserint aut commiserint, has delicias molliemque eorum blande
incre-

increpet, periculum commissorum exponat, & ad obtemperandum emendandosque ac vitandos posthac errores illos adhortetur. Nisi forsan talia impensius urgeat ægri morositas nimia, cui connivere variæ interdum circumstantiæ jubent: quod fieri debet exponendo & prædicendo inobedienciæ ejusmodi molestias & pericula pedissequa. Qua ratione tractari ut plurimum postulant Magnates & Aulici, qui, sicut subditis imperare pro lubitu adveti ac plebe potiores se putant, sic naturæ quoque & morbis cupiditatibus pravis imperare sibi præsumunt & legibus Medicorum se superiores credunt, horum proin præceptis se subtrahunt & naturæ vim inferunt, agunt E. ut volunt, patiuntur, ut nolunt, & moriuntur, ut debent, Essen und trincken was ihnen schmeckt / und leiden / was sie müssen.

§. 9. Quamvis desiderii ejusmodi decumbenti-um aliquando etiam patrocinetur consuetudo, itidem secundum Hippocrat. 2. aph. 50. Ex multo tempore consveta, etiam si deteriora fuerint, inconsuetis minus molestare solent, & Galenum 7. Meth. Med. cap. 6. 5. de sanit. tuenda t. 15. ac de Assuetudine, cui sane auscultare jubent exempla frequentiora satis paradoxa, eorum nimirum, quos à consvetis, in se pejoribus visis, conservatos & refocillatos, ab infuetis autem, ut ut salutaria videbantur, enormiter læsos, legimus.

§. 8. Bina hujus generis ex *Dissert. secunda* repetere licebit, fracedinem & foetores quotidianos præ anathymiali fragrantis atque purioris aëris ferentium: quibus in præsentiarum jungo ex *Levino Lemn. 2. de occult. nat. mirac. c. 9.* Rusticus, qui myropolium Antvverpiense ingrediens mox animi deliquio periclitari cœpit, admo-
to verò ejus naribus fimo equino recente ac fumido, cui ad-

adſvetus, recreabatur denuo 'animumque' recuperabat. Quadrabit huic, quod *Solenander ſect. 5. conſil. 15. num. 16.* narrat his verbis: *Accidit, ut Ruſticus quidam, acutiſſime febricitans, ad Hoſpitale per ductus, nullis remedijs à D. Giſberto curari potuerit. Tandem ex morituro quaerit, ecquid peteret, qua fuiſſet victus ratio antea? dicebat, ſe plane ab iſto cibo & potu, & ſinapis, & in genus ſimilibus, & lecto, qui nimis eſſet mollis, abhorre, quod non dormiſſet intra novendecim annos in lecto, atque uſus fuiſſet capis, caſeo bubulo & ſimilibus dura coctionis, ſub dioque in ſtramine veſtitus dormiſſet. Tandem D. Giſbertus una nocte permiſit, ut in ſtramine dormiret, deinde, ut afferretur caepa, ſal cum aqua frigida, arbitrans, illum tandem eo citius moriturum: cum ille poſtridie adſtaret igni, prater omnium opinionem. Pariter Salmuth. 3. obſ. 71. de ruſtico quodam tritore perhibet, eum febre corruptum herum in lectum reponi ipſique medicamenta praſcribi curaffe, in quo noctes nihilominus inſomnes egerit & indies pejus ſe habuerit, donec in humum ſupra ſtramen collocaretur, ubi ſvaviſſime dormiverit, & alijs adhibitis brevi reconvaluerit. In paſtore ovium cœnobii cujuſdam, febre ardente laborante, ſimilem conſuetudinis vim annotavit *Rejes Elyſ. camp. jucundar. quaſt. 93.* quem cum Prior, ut intra cubiculum rite & probe tractaretur, curaverat, optimo victu & alijs neceſſarijs, pro morbi indigentia adhibitis, malum nihilominus ad ſalutis uſque deſperationem urgebat. Quod cum à Rejes Prior intelligeret, ab eo percontabatur, an aliquid appeteret, quod libentius eſtaret? an aliquid pro ſui ſalute fieri optaret? qui anxie reſpondit, ſibi dubio procul magnum advenire nocumentum, quod ſub tecto & intra clauſum cubiculum cubaret, addens, ſi meam vitam deſideras, hoc unum mihi permite, ut extra cubi-*

cubiculum sub dio pernoctem. Quo facto, foras ad peristylium, in aërem æstivum, adductus ibique noctem degens, mane optime ac placide se dormivisse dicebat, & intra triduum omnino convalescebat. Agmen ejusmodi exemplorum claudat ex relatione *Sanctorii 4. vitand. error 6. p.* Comes ille illustris, cui, tota vita vino meracissimo adsveto, cum lassitudine & dolore capitis corripere- tur, dum svadebat Sanctorius, ut consvetudinis lege ali- quantulum posthabita, vinum tenuissimum hauriret, fa- ctum ut hinc ad lipothymiam usque viribus deficeret: donec mutato consilio ad solitum meracissimi usum se denuo reciperet idem.

§. 10. Singularem conniventiam Medici foeminae postulant imprægnatæ, si malaciam aut picam experian- tur, non raro abortus productricem: ubi prudenter agit, qui aliquando minus rigidus, licet aliquatenus aliena & ine- pta appetant, iis talia indulget; modo detrimentum non adeo magnum ab iis fuerit metuendum, & excessus omnis vitetur.

§. 11. Quemadmodum contra severe nimis, aut perfunctoriè potius, leges medicas servantes, graviter er- rant, v. g. intolerabili siti febricitantes torquendo, qui- bus potus forsan est remedium, vel frigidam vinum ve de- negando, stragulis eosdem obruendo ac suffocando, ca- lore fornacis eos extorrendo ac quasi deliquando, tenuis- simum victum seu strictissimam dietam iis, quibus nihilo- minus eam noxiam deprehendimus, strictè injungendo, vel infimilibus diversis delinquendo. *Sunt, inquit Botal- lus, qui carnes veru tostas commendunt, quas si respuat ager & super carbonibus assas percipiat, non concedant: vel aquam interdum fontis puram utenti cum coctam proponant; vel vinum album prorsus damnent, cui tenue rubellum conferre*

B judi-

judicaverint ; vel aloem non concedant, ubi hieram propo-
fuerint ; vel foeniculum culpent, ubi anisum vel ducum,
probaverint ; & alia centena & illa bis similia, que nihil nisi
artis ignaviam, vel contentionis studium, pra se ferunt.

§. 12. Esto igitur, monente eodem Galeno, termi-
nus in medicando, quem non transibit is, qui ex arte genero-
se contra morbum pugnat, ut tuto medicetur, ejus vero, qui
dolorem sedat, ut vires custodiat : ubi ultra pergitur, cru-
delis hominis officium facit, qui una cum morbo vitam quo-
que homini aufert ; qui vero cubantis delitiis subscribit, adu-
latoris. Seu sursu Hippocratis de Dec. ornat. Medicus co-
mitatem quandam sibi adjunctam babeat, austeritas enim,
& sanis & agris difficilem accessum prabet. Id est, ab eo-
dem observare jubemur agrorum peccata, & ab erroribus
hos dehortari, ac resistentes quidem seu morosos etiam
cum gravitate quadam increpando, reliquos sereno
vultu suscipiendo, commonefaciendo & consolando : &
sic utrosque à suis cupiditatibus erroneis avertendo. Sc.
qualem Chirurghum exigit Celsus proem. l. 7. qui sit im-
misericors, sic, ut sanari velit eum, quem accipit, non ut cla-
more ejus motus, vel magis, quam res desideret, properet, vel
minus, quam necesse est, scet : sed perinde faciat omnia, ac
si nullus ex vagitibus alterius affectus oriretur.

§. 13. Adstantes denique & quacunq[ue] ratione mi-
nistrantes, inter quos Chirurghos & Obstetrices refero, of-
ficii sui admoneat Medicus strenue, placide tamen pariter,
nisi incuria, morositas, imperitia ac malitia horum ali-
quid acerbitalis postulet, horum strepitus similiaque in-
congrua atque ingrata arceat, errores innuat & corrigat,
increpando etiam eos, pleraque tamen, si fieri possit, ægro
occultando : ne vel ex indignatione hujus morbus inten-
datur,

datur, vel ex eorum incuria ruditateve pejora sibi, ad desperationem usque, ominetur idem.

§. 14. Custodum ejusmodi munus cum tria præprimis involvat, nimirum vel ut, quæ circa ægrum, hujus affectum, res non naturales & remediolorum usum contingunt, accuratius observent, quo Medico accedenti & sciscitanti ad amissim hæc referre valeant; vel ut medicamenta tempestive ac commode applicent atq; propinent; vel ut moderentur necessariam & à Medico determinatam diætam: redarguendi sunt non tantum, si alterutrum horum perfunctorie & minus congrue agant, sed præterea, si ultra crepidam sapere malint, ægris, ut frequentius evenit, vel sua, vel aliorum, euporista propinando, & à Medico ordinario commendata præsidia ægris suspecta reddendo; utrumque modò clam, si timidiores, modo coram, si arrogantiores & perfrictæ magis frontis. Experiuntur ejusmodi adstantium imperitorum & imperitarum ausus atque contentionem Magnatum potissimum Medici, si imprimis remedia generosiora morbus gravior exigit, v. g. venæ sectionem, catharsin, cranii perforationem, paracentesin: quos illa ab artis opere interdum avocant, veritos objurgationes homuncionum ejusmodi ineptorum (eorumque linguam protervam. Interim quibus consulere temere satagunt hi, nocent, eosque à tempestivo præsidiorum usu excludunt, ut Magnatum infirmorum conditionem deterioresem semper crediderim, quam plebejorum, quibus, spuris ejusmodi consultoribus minus stipatis, Medicus absolute magis imperat, & sine contradictione ulla admovet tempestive necessaria quævis; unde haud mirum, si hi præ illis promptius reconvalescant. Quamvis aliquando nos minorum gentium Clinici ejusmodi assidentium garrulitatem susti-

nere cogamur, ut in applicandis congruis ambigui fatis evadamus, fatiscat interim miser sub eorum turba.

§. 15. Licet, si conscientiam rogemus, Medicus perinde ac à remediis, quæ minus oportuna judicat, abstinere tenetur, ab imperitioribus commendatis, ita nec obloquia ejusmodi vitiligatorum tanti æstimet idem, ut ab his à consilio sano se averti patiatur, i. e. remedia appropriata, cum periculo seu detrimento langventis, omittat. Retundat potius obstrepticacula ejusmodi anilia, & ad officia demandata remittat nasutulos ejusmodi consultatores ac consultatrices strenuè. Quibus nihilominus integrum relinquitur, si quicquam ad ægri usum conferre censeant, Medico hoc exponere, idque, si hic approbaverit, præstare prudenter; sicut eosdem cavere decet maxime illa, quæ, tanquam inutilia, renerit idem: dum artis imperitis congrua visa, si adhibeantur, noxam non levem aliquando inferunt, eamque non adeo facile emendabilem.

§. 16. Comprobat comitatem suam Medicus in super conversatione svari & affabilitate, qua sive Eloquentia licet, juxta *Celsum*, non curentur morbi, sed remediis, *non Verbis, sed Herbis*; gratum tamen huic non minus, ac assidentibus, se reddit ille, vi sequentis:

Corporis auxilium Medico committe sodali:

Modò in garrulitatem, ventositatem aut maledicentiam, facundia hæc non abeat. Loquacitatem in Medico vel ipsemet vituperat *Hippocrates*, dum *de dec. ornat.* post affabilitatem breviloquentiæ inter alia meminisse jubet, molesta quoque existit plerisque ægris & Circulatoribus aliisque hujus farinae hominibus tantum digna ac relinquenda, qui verba arrogantius præcipitant quique ob prodigum & præposterum sermonem à Viris prudentioribus da-

damnantur, v. g. ab *Accursio Codic. de Medic. L. Parabolanos*, his verbis: *Loquacissimi sunt & ita doctissimi vulgè sententia habentur; re verò & opere sunt ineptissimi, & artem inter omnes summe honorandam & à Summo Deo hominibus concessam dedecorant.* Et profecto garrulus Medicus infirmo alter morbus existit, aut huic & adstantibus est derisui; postquam sc. loquacitas arti ejus minus quadrat, quam mutam olim cum *Virgilio 12. Æneid.* pronuntiabant; contra non exigua prudentia est, linguam tempestive coercere & solvere.

§. 17. Jactantiam seu ventositatem vitium plerisque medicis admodum familiare *Rodericus à Castro 3. Med. polit. 2.* ait, adeò ut adagium abierit: *mentiris, ut Medicus*: quales quidem ego aut stolidos & rudes, aut deceptores, judico. Illos, quod infirmitatem artis propriæ ignorent, adeoque huic ac sibi plus tribuant, quam in amborum potestate est: vel quod alios, Medicos imprimis, adeo simplices & credulos sibi fingant, qui eorum ampullas & sesquipedalia verba pro oraculis habeant. Hos vero, quod blaterent nunquam visa, nunquam experta, seu qualia nunquam præstiterunt, ac præstabunt unquam ejusmodi Magnidici: Hinc, de quibus eorumque peritia olim optima quavis mihi pollicebar, hos, statim ac, si arcana, difficiolorumve affectuum faciles medelas, morborum mortes similiaque crepent, non vilipendere haud possum, vixque hoc hominum genere aliud mihi molestius est: quamvis causam his dicat plebs vana, *Klippersn gebdret zum Handwerke re. E. mentiri Medicorum est?* secus longe de his scripsit *Hippocr. de fruct. t. 1. Qui sapientes sibi videntur Medici, bi sunt, qui peccant.* Mirum sane, ne dicam, abs onum, qui aliorum corpora curare præsumant, horum animos depravato ac ordinato gloriæ vanæ appetit

laborare, & quos fatuis atque amentibus non raro mederi observamus, helleboro ipsosmet haud uti, sicque ambitionis & præsumptionis irritæ fomitem, stultitiam nempe, non exturbare. Habetque hæc jactantia immodestia & ante curationem facta pollicitatio hoc oneris, ut teneatur magis Medicus ejusmodi de promissis non præstitis. Subdola demum lingua exosa est omnibus, & quemadmodum animi hilaritatem risus, mœrorem lachrymæ & suspiria testantur; sic hæc ejusdem petulantiam, scurrilitatem ac malitiam prodit, hinc nec Medicum, nec Christianum decet. *Quid si clamosa vel garrula? quarit Bottallus de Med. & ægri num. §. 35. & respondet, quatit aures illa ac ferit, simul & odium parit, quasi ex audacia fuerit producta: hæc incontinentiam attestatur. Dolosam ac maledicam quisque hominum cavet, bonus juxta ac malus, &c.*

§. 18. Inter sermonum argumenta opportunum maxime sine dubio erit, quod sciscitationem morbi, directionem diætæ & præscriptionem atque usum remediorum spectat, hic enim scopus visitationum ejusmodi clinicarum primarius est, proin *Dic, cur hic?* nihil tamen obstat, quominus loco & tempore idoneo de aliis quoque penes infirmos, vel cum his, vel cum assidentibus verba facias, sicque non medica tantum arte, sed amica quoque conversatione utrosque tibi devincias.

§. 19. Sciscitatio affectus hujusve causarum, therapææ directio similiaque, qua prudentia moderanda, suis locis constabit. In genere hic annotasse juvabit, primo cum mulierculis atque imperitis, sive ægrotantibus, sive qui ab horum ministerio, de morborum causis & præsiidiis non esse facile differendum, nisi quantum maxime necessarium, & sub breviloquentia ab *Hippocr. de dec. orn. t. 9.* commendata. Quali nihilominus monito refragari ob-

observamus illos, qui, ut fiduciam singularem penes plebem aucupentur, de affectus & remediorum ætiologiis egregiè garrunt: & hoc quidem nauseabunda non raro prolixitate, ne dicam ineptitudine. Cujus classis illos quoque nugatores autumo, qui astrologiæ peculiarem peritiam venditantes, quanta ratio sit habenda astrorum horumque phænomenorum in remediis administrandis, stentoria voce clamitant: de qualibus nihilominus jurarem, eos nec circulum in sphæra, nec asterismum in globo, nosse & vix ex rusticorum calendariis sapere. Quem admodum de ejusmodi homine ridiculo mihi his ipsis diebus relatum fuit, qui, dum graviorum affectuum curam gerit, noctes insomnes frequentius se agere, ægris persuadet, eum in finem, ut de mutatione morbi & tempestivo ac congruo præsidiorum usu accuratius, præ cæteris Medicis cunctis, ferre valeat judicium, ni fallor, memor *Horatii*:

Ut jugulent homines surgunt de nocte Latrones.

§. 20. Vanam illam vulgi auram jactatoribus ejusmodi equidem vix invideo, modo ad captum hujus forent prolata, neque ex his vel majora, quam par est, sibi promittant ægri, vel male intellecta male applicent. Eo ipso enim, dum, quicquid in buccam venit, garruli ejusmodi eloquuntur, non raro tristia & atrocia incogitanter commiscunt, quibus infirmi terrentur ac in mœrorem conjiciuntur, ut de suo decubitu pessima quævis ominentur, timentes, ne narratum simile quippiam sit huic, quod ipsimet patiuntur: atque hoc aliquando alienam seu falsam plane Medici dictis affingendo mentem, in ejusdem præjudicium & famæ detrimentum. Ut si hic v. g. quendam ex incongrue assumptis insigniter læsum dixerit, eum in finem, ut ab his ille studiosius caveat, aut forsan sal-

tim,

tim, ut gravioris morbi curationem jactitet ipsemet: infirmus eò detorqueat, quasi à simili errore gravissime & lethali- ter se decumbere innueret idem. Quali judicio tristiori ac desperabundo parturientium nãias nostrarum Obstetricum sæpius occasione existere, non sine indignatione quotidie experimur: in distociis, ubi animi excitatione & solamine opus, casus tragicos, veros fictosve, insulse enarrantium, imo præsentii quoque, licet ut plurimum, ineptissime, applicantium. *Es ist hier eben so ein Zustand / wie bey der seligen Frau N. N.*

§. 21. Magnidicis his blateratoribus accensere quadrabit eos, qui minus expectatas symptomatum ingravescentias ac morborum pertinaciam non artis infirmitati, multo minus suæ imperitiæ, sed agrorum errori leviori, callide satis, & interdum cum horum increpatione, adscribunt, *Hippocrati jamdum de Vet. Med. t. 38. notos: Sc. velut idiotas, qui, ubi illi (ægri) die aliqua novi quippiam fecissent, veluti si lavassent, aut deambulassent, aut quid alicui comedissent, atque hac omnia melius esset adhibuisse, quam non: nihilominus tamen causam alicui ex his contri- bucant, veram quidem causam ignorantes, & fortassis id, quod commodissimum erat, damnantes &c.* Quales quidem penes plebem solertiores censores audiunt, à sapientioribus verò iridentur, non tam causam sibi concipientes quam fingentes, simulque ægros inepte cruciantes.

§. 22. Cujus genii illos pariter judico, qui affectus, quos superare ac tollere ignorant, minus curandos seu attingendos miseris præter rationem persuadent, v.g. febres, scabiem, *man müsse sie nicht bald vertreiben / sie wären gesund: cum nihilominus per experientiam convincamur, (1) omnes ægritudines in principio facilius, quam*

quam inveteratas, sanari : (2) non raro indigitatos simili-
lesve affectus ultra ægri & Medici expectationem durasse,
adeoque ab illo sanitatem anxie desiderari, ab hoc tacite
intendi ; licet forsitan non congrua satis præsidia, v. g.
purgationes, sanguinis missiones ineptas, adhibeat. Qua
ratione non tantum propriam turpitudinem celare ejus-
modi medicaltri annuntur, sed aliorum quoque me-
dendi rationem sanam, qua cito & tuto magis ejusmodi
molestias averruncare solent, cavillant, & quasi intempe-
stive egerint, i. e. in pericula recidivæ aliorumve mor-
borum sibi demandatos conjiciant, nugantur: prius qui-
dem satis astute, posterius vero frivole.

§. 23. Aliter sentiendum, si cum sapientioribus
Medico fuerit negotium, quibus morbi ideam, causas &
occasionem, cum præsidiorum efficacia, explicare, suam-
que sententiam contra imperitos ac malignos propugna-
re, magnam illi non raro fiduciam parit, *qualem omne de-
monstratum proferentibus, seu ad veritatem ac demonstra-
tionem consistis Hippocrates l. a. t. 2.* promittit. Fiat tamen
hoc cum prudentia ac sub terminis ejusmodi, unde ægri
animus minus conturbetur, ac quibus aliorum errores ita
corrigantur, ut veritatem potius, quam reprehensionem,
ille intendere videatur. *Promptitudinem, ait Septalius a-
nimadvers. & caut. lib. 1. §. 8. data occasione ad ratiocinan-
dum ostendat, nihil sine demonstratione proferens.* Et pau-
lo post: *recte sciat persuadere, nam Plato 1. de legib. vult,
ut primum doceat & persuadent Medicus, quid sit agrotio fa-
ciendum, & non prius imperet, ita promptius parebit.* Jux-
ta illud Aristotelis: *parebo lubens, si vera hæc, quæ dicis,
esse demonstraveris.* Potissimum autem sermonis hujus
vergat ad infirmos, ut boni animi sint, excitandos, qua-
rens hi semper pusillamines ac suspiciosi existunt.

C

§. 24.

§. 24. Trutinēt itaque Medicus non tantum verba, qualia, sed ad quos quoque, quomodo & quando, faciat, & annon in se bona & congrua horum in malam partem æger suspicax & meticulosus, præprimis ubi morbus adhuc in ancipiti, interpretari queat: adeo quidem, ut nec, quæ assistentibus haud celamus, infirmo semper innotescere, conveniat, prognosin imprimis dubiam concernentia.

§. 25. In specie *Botallo* in eo ad stipulor, dum §. 41. ægris & affidentibus medicamenta necessaria declarare seu nominare vetat, sed tantum significare concedit, v. g. purgandum, vomitum excitandum, clysterem injiciendum, sudandum &c. esse, reticere verò, quibus hæc fiant, aut ex quibus parentur. Cujus sui moniti rationes subnectit, (1) quod ægri sine Medici consilio talibus aliquando abuti, aut intempestive uti, queant, v. g. purgante vehementiore, sudorifero volatiliore & spirituoso, item papaverino seu opiato in doloribus & vigiliis compescendis: à quorum similibusque nihilominus in vulgus emanante cognitione, quam frequentes contingant ærumnæ ac clades, deplorandum potius, quam commemorandum. (2) Quod communiter nota brevi in contemptum veniant, i. e. ægri, notante *Plinio lib. 29. c. 1. minus credant, quæ ad salutem suam pertinent, si intelligant*: vel quia trita & vulgata facta, *Er brauchet ja nichts als Krebsaugen / das rotthe Pulver ic.* vel quod ineptior artis aliquando hæc damnaverit, v. g. Mercurium dulcem, Cinnabarin, opium &c. vel quia sunt exigui pretii, *weil kein Gold oder Perlen darben seyn.* Quale quid non *Galenus* tantum de divite quodam perhibet, qui præsidia, quæ parvi vendebantur, mendicorum esse, ajebat: sed ejusdem generis homines etiam inter nostrates observamus, qui familiaria utilia spernunt,

nunt, incognitis vero preciosis & exoticis delectantur, v. g. lapide bezoar, auro, margaritis, hincque paratis bezoardico solari, Tinctura auri, Essentia lapidis bezoar, sudorifero magno Fabri, Vomitorio pro Regibus & Principibus. Adde his (3) quod notis remediis vulgus non raro infastos morbi successus attribuat, præjudicio nimirum vano laborans aut ejus persuasus, quo v. g. Cinabarina, Antimonialia, Mercurialia &c. abhorret, corticem Peruvianum reformidat.

§. 26. Proin taxanda venit maxime illa quorundam inconstantia, aut mavis levitas, seu sibi & aliis ablandiendi libido, à R. à Castro lib. 3. c. 6. annotata, qua ut, quanto penus medicaminum polleant, elucescat, duo vel plura eorum simul commendant, langventi optionem, permittentes: qui hinc dubius redditus neutri illorum fidit, medicumque aut inconstantia, aut imperitia, accusat.

§. 27. Imo invenies inter Medicos quosdam adeo garrulæ & præcipitantis lingvæ, qui, ut habeant, quod eloquantur, vel ante, vel post, usum remedii hujus singularia incommoda explicent, si non fingant: sicut memini horum quendam, qui, cum ab opiiati, à semet præscripti, usu de gravitate capitis aliquali conquereretur ægra, responsum dedisse, *ich hab es wohl gedacht ic. regerebat illa, warum hat er mirs denn verschrieben? Quo igitur, infert Botallus, opinione adversus medicamentum non peccet æger, satius est ea non divulgare, nisi ea se velle noscere concedat curiosus (addo sapiens) patiens vel assistens: quamvis simulate & dissimulare in ejusmodi casibus securius forsitan sit, si non denegare idem liceat.*

§. 28. Etsi Scriptori huic eximio in eo minus adstipuler, quod materiam tantum auxilii, non auxilium

Ium ipsum, reticere jubeat, quatenus nec hoc significare, semper è re est, v. g. si à purgantibus aut vomitoriis cujuscunque generis abhorreat ægrotus, sub alterantium terminis propinentur, si de narcotico metuat, si vesicatorium dolorificum detrectet. Frequentius celare jubemur operationes Chirurgicas ac indicata, quibus ministrantur, v. g. dum, svadente *Galeno comment. in Hipp. librum, qui, qua in medica trina sunt, inscribitur lib. 1. t. 13. medicus operum dat, ut ipsis (ægris) inscientibus locum affectum secet, seu inexpectato homini sectionem adhibeat, vesicatorii necessitatem juxta ac hujus materiam silemus, dentis carioli extractionem non minus dissimulant, ac hujus instrumenta occultant, Odontagogi; & juxta *Celsum 3. cap. 5. semper agros securos agere convenit, ut corpore tantum, non etiam animo, laborent.**

§. 29. Controvertitur equidem penes Autores, an ægrum salutis causa decipere liceat? dubitandi rationem præter ethica ac theologica præcepta forsan vel solo *Hippocrate* suggerente, quando *de Medico t. 1. justum & candidum ad omnia* postulat hunc. Verum eo ipso, dum (1) in morborum medela non raro ejusmodi eveniunt casus, quibus debellandis uti cogitur Medicus præfidiis ingratis, dolorificis & tantum non crudelioribus, qualia nihilominus, sola sanitatis spe, ægri ferunt, ille salutari stratagemate eorum teneritudini subvenire tenetur, *ne, juxta Baudewyns part. 1. quest. 40. absolute sanari renuant, vel saltem, ne bis miseri sint: semel sc. per vivam doloris apprehensionem de futuro, semel, dum actu pariuntur.* Quod præstamus operationem molestam seu dolorosam vel subtrahendo, vel ambagibus, argutis & ambiguis sermonibus occultando & quasi temperando, ægrum divertendo ac consopiendo. Nec, si categorice de
his

his sibi respondere urgeat aeger, cui persuadendum remedium, non, nisi cum sanitatis damno, aut vitæ periculo, evitabile, mentiri fallereve dici poterit is, qui contra scientiam & mentem eorum loquitur & agit; dum omni studio & industria juvare annitur etiam hunc, qui auxilium respuit. Porro (2) calliditatem ejusmodi in medico postulat infirmorum timiditas, quorum contractos animos omnibus modis solari & in spem meliorem erigere decet; dum ipsemet *Plato*, à mendacio quamvis alienissimus, 3. de *republ.* nihilominus Medicis pariter, ac rei publicæ moderatoribus, tale quid, quasi pro medicamento, concedit; sc. sub conditionibus & moderamine illo, de quibus, ubi de prognosi formanda, agetur. Quibus (3) accedunt immorigeri & morosiores ægri, quorum gratia, seu pro eorum contumacia & inobedientia retundenda, majora, quam sunt, fingere licet mala, ut, annotante *Galeno* 6. *epid.* 5. c. 13. *certa & exquisita victus rationi obtemperant*, ita remedia necessaria promptius admittant: minime tamen iuxta illos Hippocratis interpretes, quorum *Galenus* l. a. meminit, *ne medicis, tanquam non celeriter illa vitia curantibus, irascantur, & mercedes majores & munera ampliora, qui sanati fuerint, medicis dent, utpote à magnis languoribus se liberatos arbitranes*; quæ sc. mendacium verum dolumve sapiunt.

§. 30. Simulationes ac dissimulationes ejusmodi medicas præ aliis affectibus sibi peculiare volunt (4) melancholicorum aliorumque delirantium errores pertinacissimi: quibus illæ genuinis magis remediis potentiores longè observantur, ut cernere est penes *M. Donatum* 1. *hist. mirab.* 2. *Schenck. 1. obs. de Melanch. Zacutum* *Lus. 1. Med. princ. hist.* 36. 37. *& 1. prax. adm. obs.* 48. *& 49. Tulpium* 1. *obs.* 13. 19. ac 50. Accensere his lubet binos festivos stolidos,

anum ex *Poggii Facetiis*, qui se mortuum perſuafus clauſis
oculis & immoto corpore per urbem eouſque ferebatur,
donec quidam prætereun- tium exclamaret: bene habet,
furem hunc peſſimum & ſuſpendio dignum periſſe: tum
ſtultus erecto capite, niſi mortuus eſſem, reſpondit, di-
cerem, te per gulam mentiri. Alterum ex *Rejes Elyſcamp.*
qui tam vaſtum ſibi conceperat naſum; ut nullum ſibi in-
greſſum ſufficiens pateret oſtium, quiſque non prius ſe ſa-
natum credidit, niſi viſis in ſubjecta pelvi ovium pulmo-
num fruſtis, quos Medicus, inter manus & manicas nari-
bus latenter admotos, quaſi inde detractos, diſſecuerat.
Id eſt, prout inſidias hoſtibus parare jure conceditur, cur
Medicorum impoſturas honeſtas reprobabimus, quibus
vitæ ac valetudinis hoſtem impugnant? Sc. juxta *Ayalam*:
Proſit ut ægrotis, Medicinam niſi dedecet artem,
Id fiat ſalua religione modo.

§. 31. Deinde ſermones ſuos omnes eo dirigat Me-
dicus, ne morbum vilipendere, ejusque curationem
procraftinare aut negligere, videatur. Nec enim exilior
ſeu leuior affectus parvi faciendus, cum morborum mul-
ti ſub initio mites compareant, quibus niſi propere ac ſub
prima mox inſaſione adhibeantur remedia adæquata, in-
gravescunt aliquando ad interitum uſque infirmorum:
ut taceam, eorum nonnullos adeo doſoſos & mali moris
exiſtere, ut, primò mitiores viſi, circa ſtatum demum fe-
rociam ſuam prodant, & veloci ſatis impetu illos rapiant.
Proin perinde, ac juxta *Hippocr. in epiſt. ad Cratev. ab omni*
arte aliena res eſt dilatio, maxime verò à Medicina, in qua
dilatio eſt animæ periculum: ita, vellicante aurè *Mefie*
in præſat. auxiliari ne differas, cum ſemel pereunt, nulla poſt-
modum ſuffragia proſint; & graviter peccat, qui non illi-
co & ſub occaſione fugaci admo- vet neceſſaria. Quibus
acce-

accedit, quod, si morbum minorem decumbenti Medicus pervadeat, ille hujus præceptis minus obtemperet, cum sui exitio & Medici ignominia, in quem culpa postmodum rejicitur, annotante *Galeno in Hipp. 6. epid. comm. 2. t. 46.* dum hic vel affectum ignorasse, vel fefellisse, censetur.

§. 32. Hinc multo minus ἀλλότρια ad lectulos infirmorum tractet seu nugetur Medicus, ut assurgens & abiturus, nec phænomena morbi aliaque necessaria sciscitatus, nec remediorum mentionem fecisse, aliquando observetur, tempusque frustra triverit: ab ægro demum vero, post fabularum & ineptiarum multarum profusionem, ad frontis usque æstum, hoc alloquio conturbetur, quærente: Was machen wir aber / Herr Doctor?

§. 33. Tertio siquidem, quemadmodum medela morbi sine dubio Medici scopus primarius est, sic ante omnia sermone suo ad diætam congruam & usum præsidiorum præscriptorum adhortetur ægrum, & quidem, si affectus, Chronicus v. g. hoc urgeat, primo statim aut altero accessu varietatem etiam seu pluralitatem eorum subinnuendo, præeunte *Hipp. præcept. t. 3.* his verbis: *Utile est autem eorum, quæ agrotis offerenda sunt, varietatem prædefinire. Non enim asseverare oportet, quod unum aliquod solum exhibitum proderit: omnes enim affectiones, ob multas casuum circumstantias ac mutationes, mora quadam diutius adherent.* Id est, cum morborum pertinacia & mutationes variant, hæque forsitan plura remedia exigant, se omnia, temporum occasione, administraturum polliceatur ille, hac admonitione simul factu, ne infirmum eorum præpropere pertædeat: ne sc. hic de varietate hac minus admonitus illum genium ac difficultatem affectus ignorasse suspicetur. Quod tamen sub ejusmodi moderamine prudentiore, ac sine proluxiore eorum declaratione molestia-

lestiarumque pedissequarum ampla enarratione, multo magis sine exaggeratione, sed potius, ut dictum, cum eorum harumque occultatione ac delinitione, fiat.

§. 34. Egrotum hujusque medelam spectanti sermone nihilominus subinde subnectere aut admiscere licet & conducet confabulationes quodlibetarias, seu de variis ejusmodi rebus, quæ in communi vita aguntur atque observantur, item rem literariam similiaque spectant: modo ante omnia vel ægri vires, vel animus, talibus ferendis quadrent, non somnum turbent, & quæ hujus generis sunt cavenda. Præprimis vero argumentum colloctionis ægri conditioni ac moribus sit congruum & gratum non odiosum: quatenus non tantum *Hippocrates 6. epid. 4.* gratificationibus ægorum inter alia sermones accenser, sed in hunc locum commentator, *Galenus*, nonnullos ægros medicis, fabellas narrantibus, delectari, nonnullos eosdem fastidire, asserit; aliquos gravibus & seriis sermonibus gaudere, aliquos facetis & lepidis. Alia sane ratione cum Philosopho est differendum, alia cum Aulico, cum erudito, alia cum villico. Diversa sine dubio est ratio alloquendi puellam virginem ac Matronam gravem: cum bibace sermones instituat de vino Medicus, de frigida & limpida aquæ deliciis cum abstemio &c.

§. 35. In genere, sint illi sapientes, graves ac modesti, haud stolidi, aut quæ animum infirmi ullo modo commoveant, qualis ille Herophilei, qui ægrote interroganti, moriar? hoc responsum succinxisse fertur:

Et Patrochus obiit, qui te præstantior ipse.

Et Callionactis illius acerbioris, quæ, pariter ab ægotante interrogatus, moriar? respondit:

Pulchra de stirpe creatus, nisi te Latona creasset.

Item illius ineptioris, cujus *Rod. à Castro* meminit, qui de mole.

moleste transacta nocte conquerenti alta voce aphorismum Hippocratis recitabat: *Ubi somnus laborem facit, mortale.* Nihil tamen prohibeat, quominus lepidus ac festivus quoque sermo aliquando graviolem temperet, modo sit honestus, minus scurrilis, agrestus, obscenus aut ineptus, ac tempori & loco respondeat: nam & hoc in passu ad ægri naturam atque animum vultus cum verbis & actionibus componendus erit. Licet enim *Socrati*, *Menexeni*, orationem *Aspasiæ* efflagitanti, haud per omnia subscribam, dum, *forte*, inquit, *me irridebis, si senex ad- huc joculari tibi visus fuero; sed tibi mos gerendus est, ferme namque, si me nudatum saltare juberet, quandoquidem soli sumus, obsequer*: quia nihilominus modesta festivitas, tum vultus, tum sermonis, Medici animum & spem infirmi atque adstantium erigit, tristis vero & depressa oratio ac facies formidinem incutit, sales & faceriæ Medico aliquando ornamento sunt, maximè rariores & oportuna, v. g. svadente *R. à Castro 4. cap. 8.* de iis, quæ ægrotis aliisve hominibus aut medicis etiam insulsis ac stupidioribus acciderunt, reconditi tamen seu salis aliquid semper contineant, faciantque imprimis ad patientis utilitatem; quælium facetorum dictorum & gestorum idem Scriptor paradigmata diversa suggerit.

§. 36. Nunquam tamen ingrata, sicut oculis, naribus & palato, ita nec auribus, ægri offeruntur, qualibus merito accensentur sordida, v. g. de ungvibus, scabie aut aliquo id genus vitio affectis, de ferculis ingratoribus, item horrenda, v. g. laniens, operationes Chirurgicæ crudeliores &c. sed semper quæ magis oblectent, animadvertente *Galeno 6. epid. 4. t. 8.* Quemadmodum demum sine dubio monente *Hippocrate de dec. orn. t. 9.* sermones cujuscunque generis commendat breviloquentia: post-

D

quam

quam nimirum infirmos facile à quibusvis objectis tæd io
affici, palam est.

§. 37. Præceptis his affabilitatem & sermones Me-
dici concernentibus haud repugnat Taciturnitas, ab eo-
dem Hippocrat. *jusjur. t. 3. de Medic. t. 1. & de dec. orn. t. 2.*
commendata : per quam silere & tanquam arcana celare
adigimur non ea tantum, quæ penes ægros seu inter cu-
randum observamus, sed quæ ad medicandum non ad-
hibiti in communi hominum vita cognoverimus, quæque
propalari seu efferi non contulerint, seu quæ in ædibus
hinc inde aguntur. Imprimis vero morbos secretos per-
inde, ac Confessionarius peccata, quæ ullus ipsi confessus
fuit, Medicus, cujus fidei infirmitates corporis concredun-
tur, silere tenetur : quem sc. æger valetudinis suæ inti-
mum selegit consiliarium & amicum, de quali *Siracides cap.*
27. scribit, *Qui revelat arcana, amittit fidem.* Et Jcti mul-
tant Medicos, qui secreta commissa temerarie, in da-
mnum & præjudicium committentis, propalant, i. e. ex
quorum reticentia nec ulli privatorum, nec publico, ali-
quid damni immineat, v. g. herniam, fistulam ani &c.
Quibus *Valleriola 4. enarr. 10.* subscribit inquiens : *inter*
cetera cuncta nihil æque quicquam Medici dignitatem fide &
taciturnitate illustrare posse videtur, & paulo post : quæ in
morborum curationibus viderit, quæque resecta notam sunt
egro allatura ceu arcanum contineat, nec cuiquam pandat.
Ignominie enim plenum est agri famam proderere, & fidei no-
stra commissa continere non posse. Unde non satis urbane
aut politice, advertente *Buodewyns*, Medici aures de egro-
rum ejus statu nimis curiose indagando fatigantur, quo qua-
libet hic aut ille morbo affligatur, quod ne ab uxore aliisve do-
mesticis Medicus unquam pati deberet, ex natura sua tam
propatnis, quam curiosis : quamvis adeo garrulos non-
nun-

nunquam offendamus Medicos, qui penes quoscunque, nec interrogati, nedum fatigati, inconsiderate valde de suorum infirmitatibus blaterent.

§. 38. Secus enim res se habet cum morbis contagiosis, v. g. lepra, peste, lue venerea, item impotentia generandi, concipiendi &c. quales sane omnimode celare minime decet: sed per conscientiam obligatur medicus, ejusmodi affectus significare iis, quorum interest, postulatus potissimum, imprimis à Magistratu & in Judicio, notante *Codronchio de Christian. med. ration. 1. cap. 38. J. B. Sylvatico de Medico cap. 8. & Valleriola 6. enarr. med. 5.* Nisi forsitan periculum à maligno morbo hujusque contagium nondum adeo presentaneum atq; evidens fuerit, v. g. si, juxta *Valleriolam*, quis ad elephantiasin tantum inclinans aut gonorrhæam virulentam sustinens nos consulturus adeat, nondum verò perfecte elephanticus fuerit, nondum morbi gallici symptomata graviora patiat: quales sane magistratui protinus prodere & in vulgum infamare minime convenit. Id est, quemadmodum impietati proximum flagitium videtur, quem consilio regere, fide tueri & arte servare potes, ejusmodi mali insimulare, per quod fama spoliatur, turpis & omni humana societate indignus pronuncietur; qui potius tacite admonendus erat, sibi ut sapiat, & medicorum dictis ac consiliis auscultet: sic certe fallit ac perdit fidem, qui verè Gallicum seu Elephanticum &c. non significat, hinc majorem hominis unius, quam alterius, privati, quam Reipublicæ (quæ una omnes omnium propinquitate & affinitate longe superat) majorem curam habet, *Salus quippe publica suprema lex esto.* Et si prima rudimenta quoque dictorum similiumve morborum, v. g. gonorrhæam virulentam, familiarius & propinquius cohabitantibus aliquando contagiosa & de-

trimento existere, ratio & experientia innuat: per consequens Charitas Christiana illa his, quorum interest, cum prudentia in aurem dicere postulet.

§. 39. Extra & præter qualem contagii casum quidam, v. g. *Boudewyns ventilabr. med. theolog. part. 1. quest. 42.* ac *Bernier Essais de Medecine part. 2. cap. 8.* si Judex de secretis, quæ æger Medici & Chirurgi fidei commiserit ac consilium desuper petierit, hos nullo modo ad testificandum obligari, putant: quasi silentium hoc in jure naturali fundetur, obligationem servandi secretum jubente, quoties per revelationem ejus fama pateretur. Cujus sane legis vinculum firmiter esset, quam Prætoris postulatum, cui veritatem, juxta *Thomam*, omnem confiteri nemo teneatur. Ast sanctiones saniores ratio & observantia aliud longe præcipiunt, Medicum nempe & Chirurgum in veritatis quoque subreptione peccare, & obligari utrumque ad sibi concredita vitia, quæ interesse publicum & justitiæ administrationem spectant, v. g. inflictæ vulnera, venena propinata, similiaque judici revelanda: qui crimina sciscitans in jus naturale minime peccat, quod etiam in poenis erogandis criminibusque delendis suum cuique tribuere postulat, postulantque Leges divinæ ac humanæ criminum vindicationem; & veritatem tacere reservationum mentalium Pontificiorum, inter quos nominati quoque autores se profitentur, enormius specimen est. Hincque inter leges Chirurgus nostratibus præscriptas, *Innungs-Articeln*/ etiam hæc est, ut vulneratos, qui eorum medelæ se committunt, quosque ab aliis læsos suspicio est, ac vulneris conditionem per schedulam, *Wund-Zettel*/ Prætori oppidano denuncient, sub multa totidem Imperialium.

§. 40. Magis spinosa quæstio est de imprægnatione & partu nefario, an hæc Medicus subreptione revelareve teneat-

neatur? Pro priore facit familiae labes seu dedecus, quod avertere & occultare, haud manifestare, conveniebat: pro posteriore metus concitandi abortus & infanticidii, qualibus criminibus obicem ponere, Leges jubent. Magistratui E. non postulatus, talia prodere, haud semper tenetur, nisi abortus & infanticidium metuendum hoc urgeat: & sufficet, parentibus, agnatis &c. ea eorumque conjecturas tempestive exponere, quo personarum ejusmodi suspectarum harumque moliminum accuratorem gerant curam. Quamvis cautum valde postulent revelatorem, ne v. g. imprægnationem & partum variis machinis occultantes Te de injuria personæ & familiae, filiae & parentibus, illatae in jus trahant, proterva lingua & convitiis te proscindant &c. Quibus, Patri nempe ac Matrifamilias, pariter revelandum utique puto, si filius, filia, nutrix aut ex domesticis ullus morbo quodam virulento seu contagioso laborent, quod hic cæteris familiae membris exitiosus facile evadere queat: quemadmodum Medicus itidem obligari videtur, conjugum unum de affectu alterius contagioso admonere, ne eadem afficiatur malignitate.

§. 41. Casus omnes ac singulos silentii Medici moderandi ac declinandi vix recensere datur, disquiret & determinabit eosdem cujuslibet conscientiae ac prudentiae dictamen: si per hoc morbi secreti non in publicum divulgentur, non cuivis ardelioni, sed his tantum, quorum interest, sc. magistratui, aut qui sub proximioris cohabitatione à contagio minus tutus, aut cum inhabili, impotente, demente, epileptico &c. matrimonium tentaret, manifestentur: & quidem privatis sub sigillo demum silentii naturali; neque vitium absconditum semper exacte & specialius, sed sub generalioribus & plus minus ambiguis aliquando terminis, seu suspicionis tantum ra-

tionem aliquam, innuendo. Quorsum etiam spectat, ut subjectum morbosum potius, v. g. impotens, lue gallica affectum, dehortemur à conjugio adeundo, non alterum seu sanum: sicque indirecte damnum ex eo metuendum avertamus, charitatem vero Christianam utriusque præstemus.

§. 42. Porro sicut nihil temere aut inconsiderate asserendum vel contemnendum, in diagnosi nempe & prognosi, multo minus svadendum atque administrandum Hippocr. 6. epid. s. 2. t. 46. monet: quatenus audacia & citra præmeditationem præcipitancia ægro in exitium & Medico in ignominiam vergit, in hoc imperitiam & iudicii inconstantiam arguens. Quali vitio incautos non minus juvenes ac indoctos senes per sæpe tentari, Zacutus Lus. introd. ad prax. præcept. 23. ait: *illos quidem, quod futuros eventus inexperti ignorent, & citra rationem ac cautelam ullam in laqueos conjiciant ægros, à quibus nec ipsi, nec miseri ægroti, evadere possint; hos vero, quoniam citra auctorum lectionem, soli fidentes experimento, quo jactabundi gloriantur, atrocibus præsidis ægros excarnificant, quousque debiles & viribus resoluti è vita discedant.* Ita, advertente Billichio obs. & paradox. chym. 2. c. 6. cavendum maxime pe-re, nedum ægrotorum indemnitati mitioribus & tutioribus remediis consulimus, sinamus interim fortiorum & magis congruorum neglectu illorum periclitari salutem. Neque enim minus exitiabilis est medentis adulatio, quam vehementia medicamenti. Et qui præcipitantibus, cordialibus, alexipharmacis similibusque tutioribus, ut ajunt, medicamentis febrem acutam v. g. aggrediuntur, das Herz vetmahren/ evacuens vero oportunum formidant, non minus præpostere agunt, ac qui quodvis præsidium generosum intempestive administrant. *Leviore maculas,* pergit
Billi-

Billichius l. a. aqua eluit, at ubi altius insedit vitium, acerrimus adhibetur sapo, fitque ex Hippocratis praecepto transitus à medicamento ad ferrum, à ferro ad ignem, atque magnis morbis magna remedia opponuntur. Id est, juxta Hippocr. de lege t. 3. timiditas impotentiam, audacia vero ignorantiam, artis significat.

§. 43. Audenter ac intrepide E. cuncta aggredia-
tur Medicus, secundum rationem, adeò quidem, ut, ad-
vertente eodem *Hippocrat. 2. aph. 52.* omnia secundum
hanc facienti, licet secundum eam non quævis mox eveni-
ant, non statim transeundum sit ad alia; nisi mutatio mor-
bi, symptomatum aliarumve circumstantiarum aliud sva-
ferit: sed quod mature excogitavit ille, huic audacter in-
hæreat & graviter exequendum curet. In quibus tamen
ita se gerat, ne cervicosus seu contumax nimis censeatur,
quod philantiam simileve quid olet: sed aliorum senten-
tiam pariter audiat, hanque rectam si inveniat, amplectatur,
imò de errore admonitus se corrigi prompte patia-
tur. Graviter quippe, advertente *Codronchio de Christ.
med. nat. & Sylvatico de medic.* errat mortalisque peccati reus
redditur Medicus, qui, ne sententiam suam mutans er-
rasse videatur, errores fateri recusat & eos acriter defen-
dit; ac tanto gravius peccatum committit, quanto majus
præjudicium ejus ægrotantibus hinc evenire potest: sicut
error non minus punibilis est, quando in remedii præscri-
pti, quod minus oportunitate posthac cognoscit idem, usu
nihilominus persistit, illudque mutare renuit, ne imperi-
tus aut inconstans compareat. Quatenus, juxta *Zacciam
lib. 6. tit. 1. quest. 2. §. 10.* in hoc casu æque peccat, ac si à prin-
cipio per dolum malum medicamentum morbo non
conveniens præscripserit: & antepone omnimode te-
nemur hominis salutem falsæ de existimationis amissione
per-

persuasioni. Cum, sicut alias hominis est, deerrare, ita maxime in arte hac conjecturali ac difficili hoc metuendum veniat, i. e. *Galenus 3. presag. 41. supra captum hominis nunquam errare, solius artificis quam minimum*, asserat: quatenus ipsemet Hippocrates, Galenus aliique Medicinæ proceres suos errores fateri haud erubuerunt, v. g. dum *Hipp. epist. ad Democrit. se ad finem Medicinæ nondum pervenisse & 5. epid. t. 14.* à futuris in calvariæ læsione se deceptum, ingenue perhibet, magnis idem laudibus à *Celfo 8. c. 4.* elatus, quasi more magnorum virorum *Et fiduciam magnarum rerum habentium egerit; nam levia ingenia, quia nil habent, nihil sibi detrahunt. Magno ingenio multaque nihilominus habituro convenit etiam simplex erroris confessio, præcipuo vero in eo ministerio, quod utilitatis causa posteris traditur.* Et *Galenus 2. de loc. aff. 5.* proprio exemplo dolorem colicum perperam nephriticum sibi persuasisse memorat: ut alios ejus errores horumque apertas confessiones, quemadmodum *Avenzoaris* quoque, *Aretæi* &c. quas in fasciculum collegit *Tiraquellus de Nobil. cap. 31. num. 500. & 502. & Zacutus Lusit. 1. de med. princ. hist. 79.* taceam. Medici proin ingenui erit, errorem, si non ore semper, animo tamen, fateri & semet corrigere, aut ab aliis se corrigi haud recusare: discutiendo enim ac attentius singula expendendo judicium magis acuit; in errore verò qui moratur, arrogantiam aut contradicendi libidinem prodit, finem vero primum, qui est, morbum superare & sanitatem restituere, negligit.

§. 42. Administrationem verò ipsorummet remedium nec festinet, nec plus justo differat, i. e. fortuitam seu præcipitem circumspecte expectet atque attendat occasionem: quam qui negligit eive antevertit, frustra molitur, quicquid molitur, dum in tempestive applicandis

candis remediis tota curationis vis consistit, juxta *Hipp. 1. apb. 1. de Medic. t. 11. de dec. orn. t. 10. & precept. t. 1. & 3.* quemadmodum pariter, si aut ægri, aut assistentium, precibus, aut importunis verbis, se vinci sinat, sive ad præsidium ante tempus adhibendum, sive ad pleniorum victum, vinum, atmosphæram frigidioram, similiaque morbo minus congrua, concedenda. Quamvis enim ægrotantium desideriis aliquando quadantenus indulgendum esse, superius monitum fuerit; semper tamen sub conuentione etiam ejusmodi occasionis habenda erit ratio, ideo medicationis animæ appellatæ: v. g. catharsin aut mox in prima morbi invasione, aut demum, ubi materia cocta, instituendo, abscessum non crudum aperiendo, sed hujus incisionem ad maturitatem usque, etiam cum ægri molestia, differendo, parturientem non ad præcoces conatus adigendo, neque oportunos negligendo.

§. 45. Moribus denique, quibus Medicus sibi & arti ampliore laudem acquirit, accenseri debet industria seu assiduitas, quam non sedula tantum cognoscendorum indagine & agendorum studiosa administratione, de quibus in seqq. dicitur, sed frequentiore insuper ac imprimis visitatione declarat ac præstat: secundum *Hippocratem de dec. orn. t. 10. Ingressu utere frequenter, visita diligentius, bis, qua à deceptis per errorem fiunt, occurrens, ut mutantur. Facilius enim cognosces simulque expeditior eris &c.*

§. 46. Non desunt equidem, qui vel ex sola uroscopia, vel ex relatione ministrantium, se satis superque de morbi indole, symptomatis, adjunctis &c. informari posse putant, hincque remedia congrua eruere contendunt; superfluum igitur, sordidum ac vile nimis visitandi ægros munus judicantes. Verum cum Uromantis quia suo loco agendum erit, ceteros in præsentiarum, ne arrogantia aut desidia suæ plus, quam salutis ægrorum suorum, litent, non tam à *Codronchio*, dum *1. cap. 5.* medicum nec ex arte, nec conscientia, absentibus sufficienter

E

me-

mederi ac consilium dare posse, asserit, quam per experientiam frequentiore & sanam rationem, persuasus, hortor.

§. 47. Sc. ante omnia dandum est aliquid necessitati, i. e. si nec ægro medicum, nec huic illum, adire concedatur, quacun- que de causa: modo de cunctis affectus illius circumstan- tiis hic sufficienter informatus fuerit, ab alio medico, aut per- sona quavis perito, aut ipso ægro per literas: Quamvis fre- quentiores observemus ægritudinum casus, quibus exacte & pro necessitate exponendis nec infirmus, nec adstantium nullus, sufficiat, medicus vero alius nullus præsto sit. Affectus ipse, evidentior & symptoma urgens maxime, v. g. icterus, cephalal- gia, vomitus, contusio capitis, hæmorrhagia ex relatione eorum satis patent: minus verò, quæ diagnosi demum perspicaci eru- untur, v. g. hydrops pectoris nephritis, fractura calvariæ &c. multo minus eorum causæ aliæve circumstantiæ. Porro quæ- dam non, nisi à præsentem medico, indagari valent, v. g. pulsus conditio, vultus, abscessuum habitudo, similiaque ægritudinis signa & ferè momentaneæ mutationes, imo non pauca horum etiam roganda veniunt ab ipso ægro: Sine quibus nihilominus medicus prudentem prædictionem formare nequit, multo minus consilium capere ad necessaria administranda. Præ- terea ut ut circumstantiarum multas referant ministrantes, non cuncta tamen, eaque confuse satis, referunt, alia à se mi- nus cognita reticendo, aut, quasi minoris momenti, negligendo & forsitan talia quoque, quæ ad iudicium formandum ac fa- cilitandum requiruntur, omittendo: v. g. narrant, infirmum laborare tussi, obliviscuntur doloris lateris punctorii & diffi- cultatis spirandi, meminerunt vomitus vehementioris, non doloris lumborum, qualia nihilominus symptomata omissa, recensitis combinata Medico ad pleuritis & nephritis dia- gnosin, prognosin ac therapiam determinandam maxime fa- ciunt. Quibus denique accedit, quod, quamvis hic cuncta cir- ca affectus medelam accurate satis disponat, assistentes tamen

multa

multa horum pariter negligent, aut minus rite tempestiveque applicent, sicque illam enormissime turbent: qualibus erroribus commissionis æque ac omissionis præsentia medici subinde medetur.

§. 48. Ex quibus similibusque satis elucescit, quantum negotii & laboris faciat, quam perito & industrio etiam, Medico haud visere ægrum: ipsemetque expertus testor, me sapius unico momento penes illum agendorum plus observasse, quam multæ prolixiores ministrorum ministrarumve relationes me docere poterant. Et, innuentibus hinc inde *Hippocrate* ac *Celso*, vix ullus forsan morbus datur, in quo cum ægro ipso conferre eundemque interrogare necessarium haud fuerit. Quod nihilominus ad singula morborum genera extendi haud valet, cum haud quivis Medicus, nisi qui à Magistratu ad hoc mercede constitutus, peste infectos visitare teneatur, notante *Carrario de medic. & illius officio part. 2. n. 91. & part. 3. n. 60.* Quamvis nec illam quorundam approbem teneritudinem, qui (meticulosiores justo) sub conscientia regimine peste affectos adire nolunt, aliosque, ne adeant, prohibent, v. g. Medici pestilenciales: quasi scilicet solis his peste decumbentes visitare conveniat, hinc alienum munus aggrediatur, constitutionibus publicis renitatur, Deumque tentet, qui, haud specialiter ad hoc vocatus, pestilentia mederi audeat, ut ex *Döringio de peste sect. 4. membr. 1. partic. 3.* *Ludwig von Hornigk im Würg. Engel quest. 266.* sibi persvadent; sub hac tamen limitatione, ne quis Medicorum postulatus, si Pestilentialis non præsto fuerit, visitationem peste laborantis detrectet. Quin potius mihi persvadeam cunctos, eos, qui ex pia charitate, experiundi observandive cupidine hoc negotium aggrediuntur, quosque meticulositas nimia haud deterret, si vocentur, bene & laudabiliter agere, si nec peste correptis operam suam denegent, sequanturque Prædecessores pios non minus, ac peritos multos, v. g. *Donzelium* in *Peste Veneta*, *Th. Zvvingerum*

gerum in Basiliensi, Joach. Camerarium in Norimbergensi, Diemenbroccium in Neviomagensi, Sylvium & Barbettum in Amstelodamensi atque Leideni, Hodgesium ac Thomsonium in Londinensi &c. Quippe Christianum magisque humanum forsitan videretur, amicos illos, qui valetudinem suam olim fidei nostræ commiserant, sub ingruentia mali atrocioris haud omnimode deserere: & animadversione dignos judicat *Thomson epilogism. chym. 54.* qui mitiores morbos sporadicos salarii vel solstrigratia curare non omittunt, ingruente autem peste, calamitate epidemica sævissima, mox suis se subtrahant; castigandos æque, ac milites stipendiarios, qui tempore pacis seu nullo apparente hoste, otiosi vivere & genio indulgere gestiunt, insiliente vero eo, ubi resistentia maxime opus, longius fugiunt & arma projiciunt.

§. 49. Accedit, quod nullus Medicorum, nisi qui ægris ejusmodi adstitit ac præfuit, de Pestis natura, phænomenis, causis, medela &c. recte sentire & scribere queat. *Fides*, inquit idem *Thomson epilog. 94. tantilla adhibenda est Rhetorici vel scribenti de Peste, qui nunquam ferociam ejus in diversis corporibus crebro intuitus fuerit. Iste namque theoreticus Medicus assimiletur Geographo, præcepta de navigandi arte speculativa, tradenti, Neptunum furentem, ventis agitatum, naufragium minitantem ne prorsus quidem experto: novit fortasse problematice disputare de hoc themate juxta aliorum placita descripto, ut cumque veneni pestiferi naturam scientificè ac sapidissime plane ignorat. Quale quid sane à solis Medicis conductitiis pestilentialibus, quorum multos rudes & indoctos ex inopia ut plurimum, arduum hoc munus adire, *Palmarius in epistol. tractatu de febre pestil. præfixa* ad Senatum Parisiensem conquestus erat, conqueruntur alii, v. g. *Doringius l. a. partic. 2.* testatur pariter quotidiana experientia, expectari haud valet, ad observandum non minus ac ad digerendum ineptis: nisi alii peritiores & in judicando circumspetiores admitterentur, qualium consilium*

com-

commune *Job. Schröderus de peste* exposcit, nimirum ut multi eruditiores ac experti Medici de observatis in peste conferant, quo natura & medela hujus luis promptius ac felicius exploretur.

§. 50. Nec argumenta, à *Doringio* & *Hornigf* producta, tanti acuminis sunt, ut omnem cæteris, præter Pestilentiales, Medicis occasionem pesti medendi præcidant. Quatenus munus non alienum, i. e. hujus vel illius, sed sibi cum aliis conceditum atque commune, aggreditur quisvis, qui medendi arti se suaque studia mancipavit, dum pesti mederi studet: adeoque & hic potentiaæ atque misericordiaæ divinae suas committere potest vias, utpote haud frivole, sed charitatis instinctu, tritas. Quam hinc metuunt, luis pestiferæ hujusq; contagii ampliatio, seu à medico infectos visitante ad cæteros per totum oppidum disseminatio parum valet: cum experientia doceat, non, nisi ab actu infectis, seminium hoc facile propagari; quales sane medicos per urbem obambulantes & pancreaticæ viventes asserere haud possumus. Svasor tamen sum, ut prudenter & cum discretione hic agat quisvis, ne, quos non afficit miasmate virulento, afficiat terror, concitatus à visitatione Medici, quem peste quoque langventibus præesse intelligit ejusdem virulentiaæ expers. Quod præstabit, peste infectorum visitationes occultando, aut de his eorumque symptomatis ac phænomenis penes alios parum aut nihil differendo, præservativa remedia haud semper manibus & ore volutando &c. ut alias cautelas mittam, quibus contra contagii virulenti insultum ipsemet Medicus ejusmodi se muniat, utpote de quibus agere non videtur hujus loci.

§. 51. Quod si proin visitatio ægrorum adeò necessaria est, frequentior sine dubio, advertente *Hippocrate*, plus utilitatis præstabit, à *Galeno* per hoc approbata, dum penes infirmos se aliquando pernoctasse perhibet: sinempe necessitas hoc urgeat, aut aliquid peculiare attendere oporteat, quod

morbi medelam maxime moderatur. Id est, si gravitas affectus hoc urgeat, non quotidie tantum semel, in morbis præprimis acutis, sed bis quoque, imo frequentius, invisendus est æger, partim commodioris sciscitationis, partim medelæ felicioris, gratia: quatenus intra paucas non raro horas nova se produnt eorum phœnomena, corpora varios patiuntur motus, hincque indicantia brevi sæpe variant. Ac annotante *Botallo de Med. & ejus munere §. 32. fieri potest, ut, dum in meliore statu æger est, eam tunc invisus, vel dum ille gravius urgetur, vel ubi medicum statim degit: horum verò nullum seorsum, quid agendum sperandumve sit, indicat. Incertum igitur & præfagium, incerta simul & præsidia.* Eo ipso quippe, dum, juxta *Hippocr. de Med. t. 11. & præcept. t. 1. & 3.* temporum & occasionum ratio maxime est habenda, ac oportunitas faciendorum atque non faciendorum, magni momenti est, fugacitas occasionis non segnem seu otiosam, sed vigilantem & industriam, in visendis infirmis postulat Clinicum.

§. 52. *Quamvis ipsemet Galenus in Hipp. 6. epid. comm. 4. t. 9. nec hoc in passu unum eundemque cunctorum ægotantium olim jamdum observavit genium, alios nempe horum à sæpius visentibus medicis molestia affici, alios contra crebrius invisos latari: id est, sunt eorum quidam, qui Medicum crebrius accedere desiderant, quidam, qui rarius hoc expetunt. Quorum posterioribus, scribente Botallo l. a. frequentior Medici accessus, ubi exiguus morbus premit, vel Medici hujus imperitiam, arguit, vel extorquendi aris cupiditatem: parcior vero in morbis magnis plura indicat, quam frequentia ipsa, nimirum vel avaritiam, vel magnitudinis morbi notitie defectum, vel segnitiam. Peculiarem sibi malitiam, i. e. alterum Medicum insidiosè supplantandi libidinem, in concurrentis fovet, qui non cum solio tantum statis horis, sed intercalaribus quoque & illo clam ægotantem, minus vocatus visitat, communi consilio præscripta clanculum corrigat ac disvadet, alia sibi arcana illis substituit,*

it, & quæ alia levitatum atque nugarum genera sunt? hac officiositate abblandiente focii odium, infirmi & adstantium vilipendium, rarius, quem meditantur, scopum, neque hunc sine virorum bonorum ac prudentum vituperio ac indignatione, sibi comparans. Accessum itaque moderetur Medicus secundum affectus indolem, ægrotantis genium ac voluntatem ac reliquarum circumstantiarum exigentiam: dum infirmorum aliis crebrior, aliis rarior, metum incutit & morbi periculum intendere videtur, uterque eosdem ad desperationem aliquando adigit.

§. 53. Neque tamen, quod imperitiores ut plurimum, agere observamus, quotiescunque æger visitatur, toties novum s'vadendum ac præscribendum est remedium; errant etiam in hoc aliquando ipsimet ægroti: cum Medico, perhibente *Botallo l. a.* putantes, *nisi quis ad se introgressus vel cataplasma apposuerit, vel perfuderit, vel adusserit, vel chysterium indiderit, vel vernam incidere, vel cucurbitulas adjunxerit, vel confricuerit, vel nutrierit, aut hujusmodi aliud factitarit, nihil ab ipso gestum esse artificiosum.* Tanta sæpe in cubiculis ægrotantium medicamentorum una diæ præscriptorum visitur farrago, cui administrandæ ne quidem nycthemeri horæ sufficerent, industriam nihilominus singularem ea comprobare satagit Medicus, approbat illam miser. Et tales Medici, quotiescunque ægros adeunt, toties peccant, ac dum officiosi videri gestiunt, maxime nocent. Quatenus visitationum frequentia non tam totidem præsidiorum semper novorum præscriptioni, quam indagini accuratori, morbi nimirum, causæ hujus & phœnomenorum ac errorum ab ægro & adstantibus commissorum, ministratur: licet eo ipso, dum morbi acuti subitaneas non rarò experiuntur mutationes, harum quoque intuitu crebrior visitatio proffit; quo sc. consilio pristino, si opus fuerit, mutato, illis mox oportuno remedio occurrere detur.

§. 54. Frequentationibus his ut commodius & cum majore

jore miserorum fructu litare queat Medicus, non adeo multos horum curandos simul suscipiat, eosque superfunctorie & curando tantum visitet, seu festinando illorum visitationes expediat: cum, juxta *Celsum 3. c. 4. fere periculosa sit nimia festinatio, & ab uno Medico non multi possent currri*: ne audire cogatur, *non observasti, occidisti*. Multum quippe differunt *currere & curare*, adeo quidem, ut, notante *Bernier l. a. qui praescribit ex equo, praescribat pro equo, non ex aquo*. Numerum hunc denario determinat *Zacutus Lus. intr. ad prax. precept. 21.* qualem tamen haud perpetuum judico, sed augendum pariter ac imminuendum, pro varia locorum seu civitatum amplitudine, ægrotum conditione, morborum gravitate ac levitate, Medici vigore, & quæ similes sunt circumstantiæ, pauciorum aut plurium ægrotantium medelam svadentes ac dissvadentes.

§. 55. Denique nec hujus loci prætermittenda, quam *R. à Castro 3. cap. 6.* Practico tyroni præscribit, regula, reconvalescentem nimirum ultra diem vigesimum haud visitandum esse, ne ille argenti cupidior videatur: nisi medici visitationem reconvalescens quoque expetat; vixque prudentem ac gravem Medicum decere, ut dimissionem expectet. Valedicturus B. hic, nunquid suam præsentiam adhuc desideret ille, expiscetur, ne negligentior ac minus officiosus videatur: imò hujus causa dimissus quoque post unum alterumve diem semel vel bis illum aliquando adeat, firmitatem reconvalescentiæ ejus indagaturus.

S. D. G.

DA A 6540

ULB Halle 3
002 937 247

Sb.

W 17

77°. 25

I. N. 7.
DE
MEDICI OFFICIO
DISSERTATIO TERTIA,

Quam
PRÆSIDE
JOHANNE BOHNIO,
Philof. ac Medic. Doct. & Profeff. Publ.

Disquisitioni Pbiliatorum exponet
PETRUS *Sanfftleben/*
Uratiflav.

In Auditorio Majore,

D. 12. Novembris 1697.

LIPSIÆ,
Læteris FLEISCHERIANIS.

